Negativní vliv internetu na způsob trávení volného času dětí

Bc. Nikola Odstrčilíková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Bc. Nikola Odstrčilíková**
Osobní číslo:	**H12080**
Studijní program:	**B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor:	**Sociální pedagogika**
Forma studia:	**prezenční**
Téma práce:	**Negativní vliv internetu na způsob trávení volného času dětí**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti volného času, internetu a osobnosti pubescentů.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení dat včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ECKERTOVÁ, Lenka. Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 978-80-251-3804-5.
HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
KUNÁK, Stanislav. Vybrané možnosti primárnej prevencie negatívnych vplyvov na deti a mládež. Bratislava: Iris, 2007. ISBN 978-80-89256-10-5.
PÁVKOVÁ, Jiřina et al. Pedagogika volného času. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Anna Šafránková**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **9. ledna 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
Fakulta humanitních studií
L.S.

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby [1)];
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 [2)];
- podle § 60 [3)] odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 [3)] odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30.4.2015 .....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá negativním vlivem, který může mít internet a online technologie na trávení volného času dětí. Teoretická část vymezuje pojem volný čas, volnočasové zařízení. Dále se věnuje internetu, jako například rizikům hrozícím na internetu a bezpečnému chování na internetu. V neposlední řadě popisuje osobnost pubescenta a období jeho dospívání. Praktická část obsahuje kvantitativní výzkum. Dotazníkového šetření zjišťuje, jak žáci 2. stupně základních škol tráví svůj volný čas, jak využívají čas trávený na internetu, a poukazuje na možný negativní vliv internetu na trávení volného času dětí.

Klíčová slova: volný čas, volnočasové zařízení, rizikové chování dětí a mládeže, internet, rizika internetu

ABSTRACT

The Bachelor thesis deals with the negative impact of the Internet and on-line technologies on free-time activities of children.The theoretical part defines the term *leisure time, leisure facilities.* It also discusses the Internet, such as impending risks on the Internet and safe online behaviour. Finally, it describes the personality of a pubescent period of their adolescence.

The practical part contains the quantitative research. The questionnaire survey investigates how pupils 2nd primary school spends their free time to use the time spent on the Internet, and points to the possible negative influence of the Internet on leisure activities for children.

Keywords: leisure time, leisure facilities, risk behavior among youth, internet, internet risks

Ráda bych poděkovala Mgr. Anně Šafránkové Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a dále bych chtěla poděkovat celé mé rodině a přátelům za trpělivost a podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

„Čas je zvláštní dar, který dostáváme všichni ve stejné míře. Úspěch spočívá ve schopnosti co nejlépe ho využít. Chceme-li se o to pokusit, musíme si plánovat, čeho chceme dosáhnout každý den, týden, měsíc...“

(J. Melgosa)

OBSAH

ÚVOD **9**
I TEORETICKÁ ČÁST **11**
1 VOLNÝ ČAS A JEHO HISTORIE **12**
1.1 FUNKCE VOLNÉHO ČASU 14
1.2 AKTIVNÍ A PASIVNÍ TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU 16
1.3 VOLNOČASOVÉ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI 18
2 SPECIFIKA PROSTŘEDÍ INTERNETU A JEHO HISTORIE **20**
2.1 RIZIKA INTERNETU 21
2.2 ZÁSADY BEZPEČNÉHO CHOVÁNÍ NA INTERNETU 23
3 OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ **25**
3.1 OSOBNOST PUBESCENTŮ 26
II PRAKTICKÁ ČÁST **28**
4 VÝZKUM **29**
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM 29
4.2 CÍL VÝZKUMU 29
4.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY 30
4.4 TECHNIKA SBĚRU DAT 30
4.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR 30
5 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ **31**
5.1 DEMOGRAFICKÉ OTÁZKY 31
5.2 OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE VOLNÉHO ČASU 32
5.3 OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE INTERNETU 37
6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK **44**
6.1 SHRNUTÍ VÝZKUMU 45
6.2 DOPORUČENÍ PRO PRAXI 46
ZÁVĚR **48**
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY **50**
SEZNAM GRAFŮ **53**
SEZNAM TABULEK **54**
SEZNAM PŘÍLOH **55**

ÚVOD

V dnešní době je internet nezbytnou součástí každodenního života lidí. Ještě před několika lety byla existence internetu utopií, a dnes si bez něj a dalších online technologií nedokážeme představit svůj den. Díky internetu lze komunikovat s okolím, najít si informace prakticky o čemkoliv, jelikož jeho rozsah a velikost jsou v podstatě neomezené. Internet je neustále zdokonalován v závislosti na vývoji nových technologií. Mohli bychom vyjmenovat mnoho pozitiv internetu, ale v souvislosti s jeho rozvojem se objevuje také mnoho negativních aspektů. Jeho uživatelé se nezřídka stávají oběťmi kyberšikany, novodobého způsobu zastrašování nebo vydírání. Mohou být zneužity jejich osobní údaje nebo nalezeny informace, které v nesprávných rukou mohou být velice nebezpečné (výroba drog, sestrojení bomby). V neposlední řadě připravuje internet mnoho, zvláště mladých lidí, o volný čas. Téměř každé dítě, i ve velmi mladém věku, má již v současnosti doma počítač, přístup k internetu nebo mobilní telefon. Tráví s nimi podstatnou část svého volného času a v extrémních případech jim tyto technologie dokonce nahrazují realitu. Rodiče těchto dětí by si měli uvědomit, že dítě potřebuje rozvíjet i jiné schopnosti, než jen znalost novodobých technologií. Mělo by se věnovat jiným volnočasovým aktivitám, kde by rozvíjelo své komunikační a kreativní schopnosti, rovněž tak sociální vztahy s ostatními dětmi v jeho věku.

Důvodem výběru tématu byla vzrůstající hrozba z online technologií. Lidé, v dnešní době, si ji stále plně neuvědomují. Tato hrozba není na první pohled patrná, a tak zůstává stále částečně skrytá. Stejně nenápadný, ovšem o to nebezpečnější, může být také dopad, jaký mají online technologie na trávení volného času dětí.

V teoretické části bakalářské práce se zabýváme základními pojmy, jako je internet, jeho historie, rizika hrozící na internetu, dále pojmem volný čas, jeho funkcemi a zařízeními pro volný čas. Posledním bodem, kterému se budeme v bakalářské práci věnovat, je osobnost pubescenta a období jeho dospívání. Toto období lze konkrétněji vymezit jako věk dítěte od 11 do 15 let. (Langmeier, Krejčířová, 1998, s. 139)

Důvodem výběru právě této skupiny dětí je ten, že v tomto věku jsou dospívající náchylnější k rizikům hrozícím na internetu, než dospělí jedinci, protože mají nedostatek životních zkušeností a jsou snadným terčem pro útočníky. (RVP, 2010)

Pro získání dat v praktické části použijeme techniku sběru dat- dotazník a oslovíme žáky 2. stupně základních škol ve Zlínském kraji. Cílem této práce bude zjistit, jak tito žáci tráví

svůj volný čas, jak využívají svůj čas trávený na internetu a celkově poukázat na možný negativní vliv, jaký může internet mít na trávení volného času dětí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VOLNÝ ČAS A JEHO HISTORIE

Když se řekne volný čas, tak si každý člověk představí něco jiného, ale většinou je tato představa spojena s příjemnými a pozitivními pocity. Volný čas můžeme chápat jako čas pro relaxaci, zájmy, koníčky, čas strávený s přáteli, čas pro vzdělání apod. Je pro nás důležitý také z důvodu rozvíjení našich schopností (tělesné, tvůrčí, komunikační apod.)

Definici volného času lze najít v mnoha odborných publikacích, a zabývá se jí mnoho autorů.

Například dle Hofbauera (2004, s. 13) „volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život."

Může to být doba, která nám zůstane, když splníme všechny své povinnosti. Volný čas můžeme také charakterizovat jako činnost, na kterou se těšíme, odnášíme si z ní příjemné zážitky, uspokojení a samozřejmě se jí účastníme dobrovolně. (Hofbauer, 2004, s. 13)

Podle Hájka (2008, s. 10) je: „Volný čas částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygienu), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející:

- Odpočinek a zábavu
- Rozvoj zájmové sféry
- Zlepšení kvalifikace
- Účast na veřejném životě"

Historie volného času

Volný čas se neustále mění a vyvíjí již od počátků lidstva. Na dnešní úroveň volného času jsme se dostali skrze různá období, které jsme krátce nastínili v následující kapitole.

Po skončení třicetileté války docházelo k proměnám práce a životního stylu obyvatel. Právě toto období dalo vzniknout výchově ve volném čase. Člověk začal oddělovat svůj domov od bydliště a současně od práce a místa pro trávení volného času. Ve městech vznikaly různé kavárny, kluby. Šířila se snaha o zkrácení pracovní doby mezi dělnickou třídou. Cílem bylo získat dostatek času na vzdělání, regeneraci, rozvoj zájmů. S rozšiřováním vol-

ného času se člověk měl možnost zapojit do hudebních, výtvarných, vzdělávacích, turistických a jiných aktivit. (Pávková et al, 2002, s. 21)

Rozvinuly se dva typy realizačních institucí:

První byli aktivity a zařízení určené pro dospělé (kam můžeme zařadit například sportovní činnosti, loutková divadla, knihovny, společenský a veřejný život). Druhá byla sdružení a zařízení zaměřená pouze na děti (do této skupiny patří například skautské hnutí, klubovny, tábory). Po druhé světové válce docházelo k rozšiřování aktivit ve sdruženích a zařízeních, vznikaly nové typy, obohacovaly obsah a metody své činnosti. Nezaměřovaly se pouze jen na jednu věkovou, sociální skupinu dětí, ale zvětšovaly svoji působnost. (Pávková et al, 2002, s. 21)

Vývoj volného času v západoevropských zemích

Vývoj pokračoval v zásadách předválečného pluralismu. Rozvíjely se hřiště, parky, střediska volného času, domy mládeže a kultury, turistická, tělovýchovní zařízení, letní tábory a další. Jejich rozvoj byl podporován státními orgány. V sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století narůstají problémy mladé generace, mezi které patří nezaměstnanost, krize v rodině, drogová závislost, růst agresivity, zmenšující se zájem o sdružení volného času. Místo, aby tyto jevy vyvolaly pozornost ohledně problémů dětí a mládeže, tak v některých zemích docházelo k oslabení významu, které měly volnočasové sdružení, a to z důvodu podceňování právě významu volného času mladé generace. Západoevropské země řešily tuto situaci vytvářením ministerstva sportů a mládeže, přijímáním zákonů o mládeži, účastnily se mezinárodních aktivit. (Pávková et al, 2002, s. 23)

Vývoj volného času ve střední a východní Evropě

Dochází k rozšiřování již existujících zařízení, především školních družin, klubů, domů pionýrů a mládeže, lidových škol umění. Ovšem i tyto země postihly v osmdesátých letech 20. století problémy jako drogy, AIDS, agresivita. Naštěstí nebyly zaznamenány v takové míře, jako v západoevropských zemích, a tudíž se na jejich řešení zařízení volného času nepodílely. (Pávková et al, 2002, s. 26)

Devadesátá léta 20. století

Evropská společnost se začala zásadně proměňovat. Co se týče pojetí výchovy dětí a mládeže ve volném čase, tak můžeme uvést několik vývojových změn. Pionýrské organizace už nebyly jediné zařízení této oblasti. Vznikala nová sdružení (Duha- zaměřená na vztah

k přírodě, Asociace pro mládež, vědu a techniku-AMAVET, Folklorní sdružení ČR). Sdružení jako školní družiny, kluby pokračovaly ve svém rozvoji. Nově vznikly domy dětí a mládeže, jejichž původní název byl domy pionýrů a mládeže. Zařízení pro děti a mládež se začala zajímat o nové obsahy svých činností (ekologie, počítače, mezinárodní aktivity). A začala do svého působení zahrnovat i jiné cílové skupiny (zdravotně postižené, z jiných etnických skupin, děti předškolního věku). Tyto sdružení a zařízení se také snaží zvyšovat své nabídky, které by byly vhodné také pro mladou generaci zasaženou problémy jako nezaměstnanost, negativní závislosti apod. (Pávková et al, 2002, s. 26-27)

Co se týká současné společnosti, tak lidé usilující o zkrácení pracovní doby, se nyní snaží o pravý opak. Aby získaly co nejvíce prostředků a uspokojili základní životní potřeby, tak pracují čím dál více, nebo mají 2 zaměstnání. Nemají čas pro sebe nebo své blízké. (Němec, 2002, s. 16)

Kromě samotné definice volného času a jeho historie, jsou také důležité funkce volného času, které vymezuje následující kapitola.

1.1 Funkce volného času

Už z mnoha definic, kterými autoři vymezují pojem volný čas, lze vyčíst, jaké jsou funkce volného času. Funkce volného času lze chápat jako význam, smysl toho, proč je pro nás volný čas tak důležitý.

Jako příklad můžeme uvést následující funkce volného času.

Zdravotní funkce již jak název vypovídá je funkce, u které je důležité podporovat zdravý tělesný a sociální vývoj. Lze to například usměrněním režimu dne. Člověk střídá činnosti různého charakteru jako práce a odpočinek tak, aby tento režim vyhovoval hlavně mu samému. Dále je pro zdravý vývoj nezbytný pohyb, je důležité, aby lidé byli motivováni k pohybu na čerstvém vzduchu. Neméně důležité jsou správné stravovací návyky. Stravování by mělo být i společenskou záležitostí probíhající v klidu, beze spěchu. Významná je i oblast pěstováni hygienických návyků, co se týče osobní hygieny, péče o osobní věci, oděv, obuv. V neposlední je důležité dodržovat zásady bezpečnosti práce, které jsou určené příslušnými právními předpisy. (Hájek, 2008, s. 70-71)

Seberealizační funkce umožňuje aktivně rozvíjet a uspokojovat své potřeby, zájmy. Také napomáhá rozvoji schopností, individuálních předpokladů každého jedince, talentu. Uspo-

kojování jednotlivých potřeb lze jak pozitivně, tak i negativně. V pozitivní rovině to znamená rozvíjet své potřeby smysluplně, v užitečné činnosti a v negativním slova smyslu v protispolečenské činnosti (potřeba uznání, byt akceptovaný). Další funkci je **Formativně- výchovná funkce** věnující se tomu, jak lze utvářet osobnost člověka. Jaké jsou možnosti vlivu formování, jaké jsou potřeby osobnosti, její zájmy, schopnosti, návyky. Dále se zabývá motivací, tvořivostí, jejím rozvíjením. Nezapomíná ani na výchovu mravních vlastností. Považuje za důležité jednak rozvoj osobnosti ve volném čase a také vytváření přijatelných podmínek pro seberealizaci. Předposlední funkcí je **Socializační (společenská) funkce.** Socializace znamená začleňování jedince do společnosti. V návaznosti na tento pojem můžeme uvést, že socializační funkce si klade za cíl vytvářet podmínky pro navazování sociálních kontaktů a vztahů mezi jedinci ve společnosti. Jako příklad poslouží různé tábory, výlety, hry, navazování vztahů v zájmových útvarech. Do této funkce také patří osvojení si společenských norem, role ve skupinách, ale také mají jedinci možnost sociálního učení v přirozených životních situacích. Jako poslední, ale neméně důležitá je **Preventivní funkce** zabývající se ochranou před negativními společenskými jevy, konzumním způsobem života. Prevence, před sociálně patologickými jevy, se snaží tato funkce docílit poskytováním možností, jak zajímavě a hodnotně trávit volný čas, například v zájmové činnosti, rekreaci, při zábavě. (Kratochvílová, 2010, s. 87-88)

Nejvíce ohroženou skupinou před negativními společenskými jevy jsou děti na prahu dospívání, jelikož jsou zvědaví a chtějí si vyzkoušet neznámé, touží po neobvyklých zážitcích, chtějí překonat sociální plachost a nesmělost. Na prevenci sociálně patologických jevů je zaměřená sociální prevence, k jejímž nejvýznamnějším prostředkům patří výchova dětí v rodinách, působení ve škole a v mimoškolských zařízeních. (Kunák, 2007, s. 32-33)

Prevence lze rozdělit do tří kategorií.

Primární prevence je určená pro celou populaci. Zkoumá příčiny drogové závislosti, kriminality a všech sociálně patologických jevů. **Sekundární prevence** je už konkrétněji zaměřená na rizikové skupiny a jedince, kteří mají předpoklad k tomu, aby vykonávali protispolečenskou činnost. **Terciální prevence** představuje již samotný proces resocializace jedince a klade si za cíl zabránit recidivě. (Kavanová, 2005, s. 19)

Funkce volného času můžeme chápat jako význam volného času. Jen nepatrně odlišné jsou volnočasové potřeby. Tyto potřeby zahrnují to, co lidé od volného času chtějí, to, co potřebují.

Rekreace je potřeba zotavení člověka, jeho osvěžení, načerpání energie. **Kompenzace** vyjadřuje jakési potěšení, rozptýlení. Můžeme sem zařadit takzvané nic nedělání, bezstarostnost. **Edukace** naopak představuje potřebu poznávat, člověk se touží dále vzdělávat, touží po zážitcích, projevuje se v něm přirozená zvědavost. **Kontemplace** znamená potřebu klidu, pohody. Člověk si chce udělat čas sám na sebe, osvobodit se od stresu, shonu, nervového vypětí. Potřeba **komunikace** je touha po sdělování, člověk nechce být sám, vyhledává rozmanité sociální vztahy. **Integrace** je potřeba společnosti. Patří sem vztahy v rodině, budování tradic, kolektivní a společenské vědomí. **Participace** je potřeba hledání možností pro vlastní iniciativu, člověk chce působit na dění kolem něj, účastnit se realizace společenských záměrů. V neposlední řade, **enkulturace**, znamená potřebu kreativního rozvoje, člověk má potřebu se vyjadřovat, rozvíjet, uplatňovat své nápady, fantazii, kreativitu. (Vážanský, 2001, s. 36-38)

V této kapitole jsme se zabývali obecnými funkcemi volného času a volnočasovými potřebami a v následující kapitole se již budeme věnovat konkrétním způsobům trávení volného času a to jak aktivním, tak i pasivním.

1.2 Aktivní a pasivní trávení volného času

Aktivní trávení volného času

Každý člověk, dítě si pod pojmem aktivní volný čas představí něco jiného. Pro někoho to může znamenat určitou pohybovou činnost, zájmový kroužek, pro jiného pobyt na čerstvém vzduchu spojený například s turistikou. Představ o aktivním volném čase může být mnoho, ale mají společný důležitý prvek- stále se něco děje, děti tráví svůj čas aktivně, učí se novým věcem, podporují svůj zdravý životní styl apod.

Aktivní trávení volného času může sloužit jako prevence sociálně patologických jevů. Dítě má dostatečnou nabídku aktivit, které může vykonávat a snižuje se pravděpodobnost výskytu rizikového chování. Velkou roli hraje také skutečnost, jak k této formě volného času přistupuje rodina či škola. Dítě, které má v rodině či ve škole odpovídající zázemí pro aktivně trávený volný čas má jistě větší výhodu, než jiné dítě, jehož volný čas rodina nepovažuje za důležitý. (Volný čas a prevence u dětí a mládeže, 2002)

Důležitý je také správný (aktivní) přístup dětí a mládeže. Dále pokud dítě provádí delší dobu jednotvárnou činnost (dlouhé sezení, vyučování), je nutné tuto činnost kompenzovat

aktivní činností. V neposlední řadě posiluje zdravý způsob života (Volný čas a prevence u dětí a mládeže, 2002)

Formy aktivit v rámci volného času:

- „Fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovou a sportem
- Zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědných, technických, hudebních kroužcích apod.
- Pohyb na čerstvém vzduchu spojeny s fyzickou aktivitou
- Společenská činnost prováděná v co nejvyšší míře venku a při pohybové aktivitě
- Zábava kompenzující duševní napětí a přispívající k rozvoji osobnosti.“ (Volný čas a prevence u dětí a mládeže, 2002)

Pasivní trávení volného času

Zájmy v rámci pasivního volného času lze nazvat i jako receptivní, tak můžeme zařadit sledování televize, různé přednášky o předmětu zájmu. Ale právě u receptivních zájmů hrozí riziko, že člověk se stane příliš pasivním. (Hájek, 2008, s. 167)

Na pasivně trávený volný čas lze nahlížet mnohdy z negativního úhlu. A to z toho důvodu, že některé děti mají potřebu získat mimořádné zážitky, aniž by získaly uspokojující prožitky vlastní aktivní činnosti nebo podpořily zdravý životní styl. Mohou se dostat na tzv. „šikmou plochu“. Do této skupiny lze zařadit chronické sledovače televize a filmů, dále pak mládež, která se toulá po ulicích a ztrácí čas nicneděláním, nebo také mládež holdující alkoholu, drogám, vyhledávající násilí. (Volný čas a prevence u dětí a mládeže, 2002)

V dnešní době internetu a televize se stává pro děti a mládež sport příliš namáhavý a dávají přednost aktivitám bez vynaložení námahy. Mezi tyto aktivity lze zařadit chronické sledování televize, hraní počítačových her, a celkové „vysedávání“ na internetu. Díky tomuto je poškozováno zdraví mladých, jak pohybový aparát, zrak, oběhový sytém, nervová soustava, tak také jejich psychika. Díky televizi, filmům nebo dokonce každodenním televizním zpravodajstvím může dítě získat dojem, že násilí je přirozenou součástí života, že je normální, když pachatel není potrestán. Ale dítě si neuvědomuje všechny následky násilných činů, které ve filmech nejsou zobrazovány. Je tímto tak ovlivněno, že se může stát necitlivým k utrpení jiných nebo se může začít chovat agresivněji. Samozřejmě ne každý, kdo má

zálibu ve filmech s větším procentem násilí, tak je předurčen k agresivnímu chování. Důležitou roli zde hraje více faktorů, mezi něž patří například pozitivní vliv rodiny, školy, dostatek jiných aktivních zálib. Dítě žijící v takovém prostředí, nejsou ohroženy v takové míře, jak ostatní. Dalším způsobem, jak negativně trávit volný čas, který je zařazený do pasivního trávení volného času může být toulání mládeže po ulicích. Takto zasažená mládež tráví čas v partách, a vymýšlejí způsoby, jak si zkrátit svůj volný čas. Tyto rizikové party se mohou stát místem pro jejich první kontakt s drogou, nebo se projevují skupinové trestné činnosti (vandalové, výtržníci). Je pro ně charakteristické, že nemyslí na budoucnost, ale pouze na přítomnost a jak uspokojit své momentální potřeby. (Volný čas a prevence u dětí a mládeže, 2002)

1.3 Volnočasové zařízení pro děti

Školská zařízení zájmového vzdělávání obsahují často nabídku zájmových činností. Tyto činnosti mohou být pravidelné nebo nepravidelné. Mezi pravidelné řadíme činnost zájmových útvarů a mezi příležitostné řadíme exkurze, besedy, soutěže apod. Dále děti a mládež mohou vytvářet společně skupinovou činnost (kroužky, soubory, kluby), nebo mohou preferovat individuální uspokojování zájmů. (Hájek, 2008, s. 168)

Nejčastěji se u nás setkáme se školními družinami, školními kluby a středisky volného času, které řadíme mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání. Do středisek volného času patří také domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností, které se zaměřují na jednu oblast zájmového vzdělávání. (CESKO, 2005)

Školní družiny a školní kluby

Tyto zařízení poskytují dětem možnost zúčastnit se zájmových činností navazující na školní výuku. Družiny i kluby bývají často součástí školy a jejich činnost je vykonávána ve dnech školního vyučování, v ojedinělých případech i o víkendech nebo o školních prázdninách. Školní družiny jsou určené pro žáky 1. – 4. ročníku, školní kluby navštěvují žáci od 5. ročníku výše. (RVP 2007)

Školní družiny a kluby mají mnohé výhody. Vychovatelé v těchto zařízeních jsou se žáky v každodenním styku, proto mohou snadněji ovlivňovat jejich volný čas bez ohledu na sociální postavení rodiny. Mají také možnost být v kontaktu s rodiči a samozřejmě mají pro výkon této činnosti vhodnou kvalifikaci. Neméně důležitou výhodou je blízkost družin

a klubů od školy a bydliště žáka. Žáci jsou také ve známém prostředí, díky čemuž mohou realizovat různé volnočasové aktivity (odpočinek, zájmová činnost). Žáci také mají možnost si udělat přípravu do školy. Ve školních družinách a klubech se uskutečňují různé činnosti. **Odpočinkové činnosti** mohou zahrnovat četbu, klidné hry. **Rekreační činnosti** obsahují většinou pohybové aktivity. **Zájmové činností** pomáhají rozvíjet zájmy žáků, žáci si mohou samostatně volit činnost v zájmových útvarech dle svého rozhodnutí. Dále si zdokonalují sebeobslužné činnosti, kdy jsou vedeni k upevňování hygienických a kulturních návyků. V rámci **veřejně prospěšných činností** se žáci například podílejí na úpravě družiny či klubu, pomáhají starším lidem apod. V neposlední řadě se žáci účastní **přípravy na vyučování**, která zahrnuje vypracování domácích úkolů, rozšiřování znalostí při různých činnostech. (Pávková, 2002, s. 112-115)

Střediska volného času

Do středisek řadíme domy dětí a mládeže (DDM) a stanice zájmových činnosti. Zatímco stanice zájmových činností jsou specializované pouze na určitou konkrétní zájmovou oblast, tak DDM jsou zaměřeny různými směry. Nabízejí sportovní kroužky, hudební kroužky, pohybové kroužky, kroužky deskových her a spoustu dalších činností. Volnočasové aktivity zajišťují jak pro děti a mládež, tak pro širokou veřejnost v okolí daného DDM. Nejčastěji kroužky v DDM začínají na přelomu září/říjen a končí v květnu/červnu daného školního roku. Ve výjimečných případech mohou otevřít kroužky také v průběhu školního roku. DDM organizují mimo jiné také táborovou činnost (pobytové nebo příměstské tábory) a příležitostné akce různého charakteru pro všechny věkové skupiny. Dále nabízejí možnost individuální práce s talentovou mládeží (příprava na soutěže). (RVP, 2011)

Tato kapitola vymezuje informace o volném čase a způsobech jeho trávení, dále také aktivní a pasivní volný čas. Další kapitola se týká pasivně tráveného volného času na internetu a rizik s ním spojené.

2 SPECIFIKA PROSTŘEDÍ INTERNETU A JEHO HISTORIE

„Dobrou stránkou internetu je obrovské množství informací, jeho špatnou stránkou je obrovské množství informací.“ (Musil, 2007, s. 31)

Internet je v dnešní době všudypřítomný, má k němu přístup skoro každý člověk, skoro každé dítě. Rostou také hrozby, se kterými se můžeme na internetu setkat. Proto si v následujících kapitolách vymezíme funkci internetu, rizika na něm hrozícím a zásady pro bezpečné používání internetu. Internet, jako každé diskutovanější téma v dnešní společnosti, má také svoji historii, kterou si krátce shrneme.

Za otce internetu se dá považovat několik vědců. Profesor Donald Davies pracující v akademickém prostředí pracoval na vylepšení komunikačního systému v Anglii. Paul Baran měl za cíl vytvořit síť, která by přežila atomový útok, a v neposlední řadě profesor Leonard Kleinrock vytvořil myšlenku postavenou na efektivním předávání malých kousků údajů efektivněji než celého proudu dat. Světem kolovaly myšlenky těchto vědců, ale stále šlo pouze o nápady, které nikdo neposkládal dohromady. Jádrem „DNA“ celého Internetu bylo vytvoření sítě sítí. První pokusy o propojení počítačů nastaly při pokusu o propojení univerzitních počítačů dohromady. Vybrány byly 4 univerzity. Kleinrockovým úkolem bylo přetížit vytvořenou síť a otestovat hranice její výkonnosti. Celkově dospívání Internetu bylo velmi zdlouhavé. Jako první se objevoval v prostředí univerzit, vojenských základen, v počítačových společnostech a teprve pak si pomalu našel cestu až ke zbytku světa. (Blum, 2013, s. 47-55)

Pokud bychom měli krátce vymezit internet, dalo by se použít vysvětlení, jež hovoří o tom, že se jedná o „prostředí bez zábran“. Ve virtuálním světě mají lidé obecně méně zábran než ve skutečném světě. To může spět k tomu, aby v nás toto prostředí bez zábran vyvolávalo převážně negativní pocity. Jako příklad negativních důsledku lze uvést omezená starost lidí o druhé, odhalování sebe sama, uvolněnější a odvážnější komunikace než v reálném světě. I když se odedávna tvrdí, že internet je bezpečný a anonymní, není tomu tak. Tato domněnka potom překvapí ty, kteří si myslí, že jakákoliv nezákonná činnost provedená na internetu, zůstane nepotrestána. (Šmahel, 2003, s. 13- 18)

Funkce internetu

Internet byl původně vytvořen pro výměnu informací, ale dnes již má podobné funkce, jak jiná elektronická média. Mezi nové funkce se řadí **dálkově provozované služby**, jako na-

příklad elektronická pošta, SMS zprávy, elektronické bankovnictví apod. Další funkcí je **informační funkce**. Díky internetu lze vyhledat informace všeho druhu, tato funkce zahrnuje zprávy, komentáře, reportáže apod. **Zábavná funkce** obsahuje hudbu, humor, hudební klipy, sportovní přenosy a mnoho jiného. V neposlední řadě **komerční funkce**, má za úkol dosáhnout určitého chování, obvykle v oblasti nákupu a spotřeby. (Musil, 2007, s. 35 a 55)

2.1 Rizika internetu

Vlastnosti internetu bychom mohli přirovnat k obecně známému rčení. „Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán.“ Funkce internetu zmíněné v minulé kapitoly se dají považovat za pozitivní, ale jak už také bylo naznačeno, na internet lze nahlédnout i z negativní stránky. Existují určitá rizika, hrozící v tomto virtuálním světě. Mezi nejčastější patří kyberšikana, kybergrooming, sexting, distribuce hoaxů, kyberstalking, závislost na internetu.

Kyberšikana

Tímto názvem se označuje šikana s pomocí internetu, mobilních telefonů, neboli kybernetická šikana. Pomocí těchto informačních a komunikačních technologií může agresor šikanovat, ponižovat své oběti. Mezi základní projevy patří vytváření internetových stránek, blogů s cílem urážet, pomlouvat, ponižovat konkrétní osobu. Zasílání ponižujících, útočných zpráv. Pořizování videozáznamů s cílem poškodit zachycenou osobu. Zneužití a odcizení identity napadené osoby. Vydírání, obtěžování pomocí komunikačních technologií. Důležitý rozdíl mezi klasickou šikanou a kyberšikanou je v tom, že běžné formy šikany trvají krátkou dobu. Jejich následek vnímá oběť dál jako trauma, ale samotný akt šikany může trvat jen pár minut. V případě kyberšikany, může samotný akt trvat i několik měsíců. Pokud agresor zvolí video, webovou stránku či blog a jiné způsoby, jejich ponižující obsah mohou uživatelé internetu vidět dlouhou dobu. Lze říct, že to, co útočníkům dodává odvahu ke kyberšikaně, je právě anonymita kyberprostoru. Útočník má za to, že nebude odhalen, i když kompromitující materiál odstraní z internetu. Mezi oběti nejčastěji patří děti, studenti, ale tento problém se týká také dospělých, zvláště učitelů. (Nebuď oběť, 2014)

Kybergrooming

Tento pojem znamená vyhlédnutí si konkrétní oběti, pomocí komunikačních technologií, zmanipulovat ji a donutit ji k osobní schůzce. Touto schůzkou může útočník zamýšlet se-

xuální zneužití, nucení k terorismu, fyzické mučení. Mezi oběti patří děti i dospělí. Manipulace s obětí obvykle probíhá tímto způsobem:

1. Vzbuzení důvěry - lhaní o věku, pohlaví
2. Izolování oběti od okolí - kybergroomer se stává jediným přítelem
3. Podplácení dárky, službami jako způsob získávání kompromitujících materiálů
4. Osobní schůzka – vzájemná dohoda, vyhrožování
5. Osobní schůzka využívána k fyzickému mučení, sexuálnímu obtěžování apod. (e-nebezpečí, 2012)

Sexting

Tento pojem označuje zasílání materiálů se sexuální tématikou vrstevníky mezi sebou. Jsou vystavovány například do profilu na sociální síti, nebo odeslány mobilním telefonem jinému vrstevníkovi opačného pohlaví. Tyto děti si neuvědomují, že internetu vkládají „zbraň“, kterou v budoucnu může někdo použít proti nim, a to vydíráním, zneužíváním. (Eckertová, Dočekal, 2013, s. 68 – 69)

Distribuce hoaxů

Hoax znamená určitá poplašná, falešná zpráva, která se šíří pomocí e-mailů. Uživatelé si ji přeposílají dobrovolně mezi sebou nejčastěji z toho důvodu, že nás zpráva něčím zaujme. Často obsahuje i precizně vytvořené video nebo fotografii, která nás má utvrdit o pravdivosti zprávy. U této varianty se může maximálně stát, že osoba bude jediná, ve svém okolí, která dané zprávě uvěří. Horší variantou jsou hoaxy, které se snaží z obětí vymámit peníze za zboží a služby. (Nebuď oběť, 2014)

Kyberstalking

Tento pojem označuje pronásledování, obtěžování oběti za předpokladu, že pachatel využívá Internet. Může se jednat o narušování soukromí, časté kontaktování osoby pomocí komunikačních technologií. Aktivity kyberstalkerů mohou trvat i několik let a obětí se může stát kdokoli. (Eckertová, Dočekal, 2013, s. 67)

Závislost na internetu

Závislost na internetu je závislost jako každá jiná. Lze ji srovnávat i se závislostí na drogách. I když Internet je mnohem levnější než droga, tak se taky platí vysoká daň, a tou je čas, zdravotní důsledky. Tato závislost má dopad na psychiku člověka, ten může ztrácet smysl pro realitu. Důležitou roli hraje také anonymita internetu, díky níž se člověk cítí ne-

ohrožený, volný. Pokud u osoby nastávají všechny tyto důsledky, hrozí mu také izolovanost, deprese, ztráta rodiny. (Musil, 2007, s. 40)

Můžeme vymezit několik rizikových faktorů podporujících závislostní chování na internetu. Mezi první patří **vyšší míra úzkostnosti**, jelikož na internetu většinou dosáhneme pocitu uvolnění, rozptýlení našich obav a strachu. V případě **deprese** se snažíme uniknout před problémy, pocity smutku a lítosti a hrozí nám ještě větší prohloubení našich potíží. Dalším faktorem jsou **jiné druhy závislosti.** V některých případech se dozvídáme, že osoba závislá na internetu, byla již dříve závislou například na alkoholu, tabáku apod. Problémem je také **nedostatek podpory z okolí**, člověk se cítí osamocený a navazuje vztahy na sociálních sítích. V období dospívání bývají také časté **pocity nepochopení a neštěstí**, proto je pro děti jednoduší navazovat vztahy přes internet. Důvodem, proč lidé začnou trávit více volného času na internetu, může být také **ztráta sociální aktivity nebo mobility**. Všudypřítomným problém je také **stres**. Původně chceme díky internetu na stres zapomenout, ale rozvoj závislosti ho čím dál více podporuje. V neposlední řadě je důležitým faktorem pro rozvoj závislosti vyšší míra nudy, poruchy typu ADHD. Tyto rizika hrozí převážně u dětí a dospívajících. (Děti a online rizika, 2012)

A jak člověk pozná, že je závislý na internetu? Existuje několik psychologických testů, podle prvního vytvořeného testu, pokud člověk odpoví na 3 otázky z 13 kladně, měl by se nad sebou zamyslet, pokud bude kladných odpovědí 7, je již pravděpodobná závislost na internetu. (Nebuď oběť, 2014)

Otázky z vybraného psychologického testu jsme připojili do přílohy, která je součástí této práce.

2.2 Zásady bezpečného chování na internetu

Toto téma zde uvádíme z toho důvodu, abychom věděli, jak nejlépe zamezit negativnímu vlivu, který na nás internet může mít.

Internet je i přes všechny nedostatky skvělé místo na získávání informací, zábavu, komunikaci s lidmi z jiných států, získávání přátel. Aby se uživatel vyhnul alespoň některým uvedeným online rizikům, měl by dodržovat jistá pravidla chování na internetu. Dodržování určitých pravidel může děti, dospělé uchránit před nebezpečím. Je třeba mít na paměti tzv. Desatero bezpečného internetu. (RVP, 2006)

Jeho výklad nalezneme ve více variantách, ale základní smysl zůstává stejný.

1. Inteligentní uživatel internetu je opatrný uživatel.
2. Princip internetu je anonymita, proto by uživatelé neměli poskytovat nikomu své osobní údaje, jako adresu, telefon. Nikdy nevíme, kdo se schovává za obrazovkou. Takto nedbale poskytnuté informace mohou být později zneužity.
3. Dále je důležité neposílat nikomu své fotografie, nesdělovat svůj věk.
4. Nutnost je udržovat své hesla na internetu v tajnosti, nepoužívat stejná hesla na více webových stránkách a tyto ani nikomu nesdělovat. Je vhodné mít na každou stránku jiné heslo, tvořené tak, aby nebylo snadno odhalitelné, nejlépe s kombinací čísel a obsahující více znaků.
5. Jestliže uživatel obdrží hrubé, neslušné e-maily, nejlepší reakce je ignorace.
6. Neměly by se domlouvat schůzky po internetu, alespoň minimální ochrana v případě dítěte je, požádat rodiče o svolení, případně doprovod.
7. Pokud uživatel narazí na šokující obrázek, e-mail, je lepší ihned opustit webovou stránku.
8. Jestliže uživatele vyděsí nebo přivede do rozpaků určitá stránka, tak je v případě dítěte lepší se svěřit rodičům.
9. Dojde-li e-mailem zpráva s přílohou z neznámé adresy, je lepší ji neotvírat. Hrozí riziko přenosu virů do počítače.
10. Není žádoucí věřit každé informací získané z internetu. (RVP, 2006)

Rizika spojená s užíváním internetu se mohou samozřejmě týkat všech věkových kategorií, ale mezi nejvíce zasažené patří děti a mládež, proto se následující kapitola bude zabývat obdobím dospívání a osobností pubescentů.

3 OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ

Tato kapitola pojednává obecně o období dospívání a o jeho fázích.

„V základním biologickém smyslu lze období dospívání vymezit široce jako životní úsek ohraničený na jedné straně prvními známkami pohlavního zrání a znatelnou akcelerací růstu, na druhé straně dovršením plné pohlavní zralosti a dokončením tělesného růstu.“ (Langmeier, Krejčířová, 1998, s. 138)

Současně probíhají také psychické změny, do kterých může patřit hledání způsobu uspokojování nových pudových tendencí, emoční labilita, nástup vyspělého způsobu myšlení. Dochází také k novému sociálnímu zařazení jedince, kdy společnost od toho jedince očekává odlišné chování, výkony. (Langmeier, Krejčířová, 1998, s. 138)

Dle Langmeiera a Krejčířové (1998) lze rozlišovat následující fáze období dospívání:

Jako první je to **období pubescence**, které je zhruba od 11 do 15 let. Tato fáze se dále dělí na fázi prepuberty, kdy se objevují první známky pohlavního dospívání. Končí nástupem menarché u dívek a analogickým vývojem u chlapců. U dívek prepuberta trvá zhruba od 11-13 let a u chlapců probíhá vývoj o 1 nebo 2 roky více. Druhou fází je vlastní puberta, která trvá do dosažení reprodukční schopnosti. Obecně vlastní puberta trvá od 13 do 15 let. Druhé období se nazývá **období adolescence**, kdy se dokončuje tělesný vzrůst a dosahuje se plné reprodukční zralosti. Adolescence trvá zhruba od 15 do 20(22) let. Tato věková skupina bývá označována jako mladiství, dorost, teenagers. Rychle se mění jejich postavení ve společnosti (studium, navázání erotických vztahů, změna sebepojetí)

Langmeier a Krejčířová (1998) uvádí několik specifických vývojových problémů dospívajících v dnešní společnosti:

1) Rozpor mezi fyzickou a sociální zralostí

Tyto problémy se mohou projevovat v poruchách chování. Příkladem mohou být mladiství, kteří ještě navštěvují školu, i když se cítí dostatečně vyzrálí pro pracovní aktivitu. Další rozpor může být v tom, jak je dospívající jedinec fyzicky zralý pro sexuální aktivitu, ale musí ji ze společenských důvodů odkládat.

2) Rozpor mezi rolí a statusem

Mezí rolí a statusem může vznikat někdy větší a jindy menší rozpor. Dospívající, kteří jsou skoro fyzicky zralí, mají stále nízký status, i když se od nich očekává vyspělé a odpovědné postavení.

3) Rozpor mezi hodnotami mladé a starší generace

O starší generaci lze říct, že jsou strážci tradice, lpí na dřívějších hodnotách. Kdežto mladá generace odmítá tyto názory a sbírají si vlastní zkušenosti. Ale na druhé straně došlo také ke sblížení generací, odmítá se generační konflikt a více se podporuje porozumění, tolerance, názorová pružnost.

4) Rozpor mezi hodnotami rodiny a vnější společností.

Je důležité poskytnou dospívajícímu dostatek volnosti, ale i zároveň vedení. Rodiče by měli mít dostatek trpělivosti, podporovat všechny pozitivní aktivity dospívajícího. Problém by nastal ve chvíli, kdy by byl dospívající nucen dodržovat normy a hodnoty svých rodičů, které by oni prosazovali mocí a autoritou.

Rodiče by se měli snažit pochopit své dítě, naslouchat mu, kdykoli to bude možné, protože nátlakem a vyzvídáním se dítě spíš odcizí, než aby se rodičům přiblížilo.

3.1 Osobnost pubescentů

Jelikož cílovou skupinou této práce jsou žáci 2. stupně základních škol, tak jsme se v této podkapitole zaměřili konkrétně na osobnost pubescentů, jejichž věk můžeme určit od 11-15 let.

V období puberty většina rodičů očekává určité komplikované situace- dítě se odcizí, nebude poslouchat. Jiní rodiče si dělají naději, že se u dítěte urychlí vývoj intelektových schopností, změní se povahové vlastnosti. Ale tito rodiče nemají pravdu, pokud v dětství dojde k poškození mozkových buněk, žádná věda už nám je nevrátí zpět. Proto od puberty nelze čekat zázraky. Lze avšak očekávat vyšší úroveň duševní vyspělosti, jelikož mozkové buňky rostou, zrají, vyspívají. (Matějček, Pokorná, 1998, s. 145-146)

Osobnost pubescentů bývá velmi proměnlivé. Dospívající se stává až přecitlivělým na různé podněty. Tlak, který na něho působí, souvisí s pohlavním dozráváním. Časté jsou změny nálad, impulsivní jednání, nestálost. Dospívající se hůře soustředí, díky tomu může docházet k výkyvům ve školním prospěchu. Jelikož je v tomto věkovém období kladen na

školu větší důraz, tak s tím můžou být spojené i problémy s únavou, apatičností, zhoršení spánku, poruchy chuti k jídlu. Na druhé straně se zlepšuje vývoj motoriky, smysl pro rovnováhu apod. Pokračuje vývoj vnímání, vývoj řeči. Rozvoj všech těchto schopností vede k nejrůznějším zájmům-o sport, četbu, hudbu, filmy, divadlo a jiné. (Langmeier, Krejčířová, 1998, s. 143-145)

Dospívání si klade za cíl 2 hlavní úkoly. Jako první je **emancipace od rodiny.** Rodina představuje základní jistotu, bezpečí pro dítě za všech okolností. Ale částečné odloučení od rodiny je důležitým milníkem pro osobní zrání. Ideální je pro dítě dosáhnout postupné samostatnosti, ale zároveň udržovat pozitivní vztah s rodinou. Existují i obtížnější varianty, někteří se uzavírají do svého vlastního světa, nebo si libují v pocitech ublíženosti. Jiný se uzavírají před svými vrstevníky. Dalším cílem je právě **navazování vztahů k vrstevníkům**. Dochází k tomu při emancipaci od rodiny, dospívající navazuje nové vztahy, které mu poskytují určitou jistotu. Nejdřív převažuje sklon vytvářet skupiny složené ze stejného pohlaví, po té dospívající začne cítit potřebu intimního párového přátelství a začne navazovat vztahy s opačným pohlavím. Toto je nejprve na hranici bázlivosti, ale časem se již objevují skutečné vztahy. (Langmeier, Krejčířová, 1998, s. 149-150)

Jako první významnou institucionální rolí, díky níž se dítě stává členem společenské instituce, lze označit roli školáka. Díky škole se může dítě snadněji integrovat do společnosti. Tuto roli si dítě nevybírá, ale je mu přidělena společností. Roli školáka můžeme popsat jako formální a podřízenou roli. (Vágnerová, 2002, s. 218-219)

Pokud zůstaneme u osobnosti pubescentů, tak již v době dospívání dochází ke změně postoje k roli žáka. V tomto období chápe význam, jaký to může mít pro budoucnost. Starší žáci se většinou učí pro to, aby dosáhly konkrétního cíle, například přijetí na vybraný obor. Mladší žáci se učí, aby dostaly dobrou známku a starší pouze tehdy, když je přesvědčen o smyslu svého jednání. Dospívající jedinec už neakceptuje rozhodnutí učitele automaticky, stávají se aktivnější a kritičtější. Má tendenci s učitelem polemizovat nebo i odmítat jeho požadavky. Učitel začíná ztrácet své výsadní postavení. (Vágnerová, 2002, s. 244-246)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Teoretická část bakalářské práce vymezuje základní pojmosloví týkající se volného času, středisek volného času, dále poskytuje základní informace o internetu a jeho historii, o bezpečném chování na internetu. V neposlední řadě obsahuje popis období dospívání a osobnosti pubescenta. Následující praktická část je zaměřena na zjištění negativního vlivu, který může mít internet na trávení volného času děti. Jsou zde uvedeny výzkumné cíle, výzkumné otázky, o jaký druh výzkumu se jedná, dále jaký je výzkumný soubor, metody analýzy dat. Praktická část obsahuje také vyhodnocení a interpretaci dat získaných z výzkumu.

4.1 Výzkumný problém

Výzkumným problémem jsou způsoby trávení volného času žáků 2. stupně základních škol (dále jen ZŠ). Důvodem jeho zvolení je zjistit, jakým způsobem dnešní žáci ZŠ tráví svůj volný čas a jestli raději věnují svůj volný čas internetu nebo jiným aktivitám. Tím je navázáno na téma bakalářské práce- Negativní vliv internetu na trávení volného času dětí.

Téma je zvoleno z důvodu stále rostoucí hrozby z online technologií. V dnešní době má přístup k internetu čím dál více lidí, i čím dál více dětí. Proto lze považovat za vhodné, že tato práce mapuje možný vliv internetu na žáky ZŠ, a to konkrétně ze Zlínského kraje.

Na téma chování dětí na internetu již byly prováděny výzkumy. Za jeden z nejrozsáhlejších můžeme považovat průzkum realizovaný společností Seznam.cz a Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tento výzkum byl realizován v roce 2013 a bylo do něj zahrnuto přes 21 000 dětí ve věku 11-17 let. Bylo zjištěno, že 51 % dětí má zkušenost s určitou formou kyberšikany. A nejčastějšími druhy kyberšikany, dle odpovědí dětí, jsou verbální útoky, obtěžování pomocí prozvánění, vyhrožování a zastrašování. (Prevence-info.cz, 2014)

4.2 Cíl výzkumu

Hlavním cílem praktické části je zjistit způsoby trávení volného času žáků 2. stupně základních škol.

Dílčí cíle výzkumu jsou:

- Zjistit obeznámenost žáků 2. stupně základních škol s možnostmi využívání svého volného času.

- Zjistit způsoby trávení volného čas žáků 2. stupně základních škol na internetu.
- Zjistit dobu, jakou tráví žáci 2. stupně základních škol na internetu.

4.3 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumnou otázkou je: Jak žáci 2. stupně základních škol tráví svůj volný čas?

Dílčí výzkumné otázky jsou:

- Jaká je znalost žáků 2. stupně základních škol o možnostech využití svého volného času?
- Jak žáci 2. stupně základních škol tráví svůj čas na internetu?
- Jak často tráví žáci 2. stupně základních škol svůj čas na internetu?

4.4 Technika sběru dat

Pro výzkum jsme zvolili kvantitativní výzkum a realizovali jsme ho pomocí dotazníkového šetření. Chráska (2007, s. 163) vymezuje dotazník jako „soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně."

Dotazník má celkem 18 otázek. Obsahuje převážně polytomické otázky, ale také uzavřené a filtrační otázky. V úvodu dotazníku jsou respondenti krátce seznámeni s autorem dotazníku a požádáni o jeho vyplnění. Dotazník je strukturován tak, že první část se týká trávení volného času a druhá část se týká doby strávené na internetu. Respondenti si také mohou v úvodu přečíst krátkou definici volného času.

4.5 Výzkumný soubor

Výzkumným souborem jsou žáci 2. stupně základních škol ze Zlínského kraje. Pomocí dostupného výběru byla vybrána Základní škola v Otrokovicích. Základní škola přislíbila dodání dotazníků do náhodně vybraných tříd. Škole bylo odevzdáno 60 dotazníků, jejich návratnost byla 46. Dále bylo vyplněno 51 dotazníků v rámci dostupného výběru pomocí webového portálu Vyplnto.cz. Dotazník byl sestaven stejně a měl také stejné podmínky pro vyplnění. Celkem tudíž bylo vyplněno 97 dotazníků. Jeho sběr probíhal v dubnu 2015.

5 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

V této kapitole se zabýváme již výsledky výzkumu. Výsledky jsou zpracovány čárkovací metodou a následně zapsány do tabulky s absolutní a relativní četností. Pro lepší přehlednost byly také vytvořeny některé tabulky grafy.

5.1 Demografické otázky

Úvodní otázky dotazníků měly demografický charakter, ptali jsme se na věk a pohlaví respondenta.

1) Jste?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Žena	58	60
Muž	39	40
Celkem	**97**	**100**

Tab. 1 Pohlaví respondentů

Z celkového počtu 97 respondentů bylo 58 žen (60 %) a 39 mužů (40 %).

2) Kolik Vám je let?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
10 a méně	1	1
11	3	3
12	3	3
13	7	7
14 a více	83	86
Celkem	**97**	**100**

Tab. 2 Věk respondentů

Co se týče věku respondentů, tak nejpočetnější skupina byla ve věku 14 a více let, a to 83 respondentů (86 %), ve věku 13 let bylo 7 respondentů (7 %). Velmi malé zastoupení měly skupiny ve věku 11 a 12 let, byli to pouze 3 respondenti (3 %) a pouze 1 respondent označil skupinu 10 a méně let.

5.2 Otázky týkající se volného času

Další část otázek byla věnována volnému času a volnočasovým zařízením.

3) Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Internet	66	24
Televize	17	6
Kamarádi	69	26
Zájmové kroužky	16	6
Četba	18	7
Studium	15	6
Sport	43	16
Nakupování	7	3
Nicnedělání	12	4
Jiné	6	2
Celkem	**269**	**100**

Tab. 3 Trávení volného času

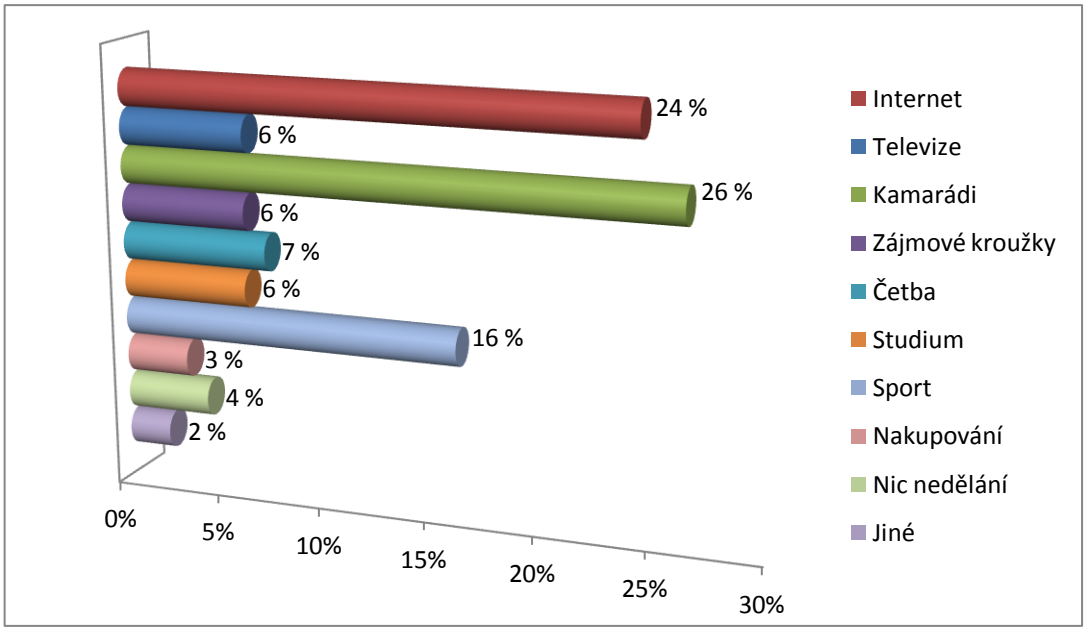

Graf I Trávení volného času

U této otázky mohl respondent označit až 3 odpovědi. Mezi nejčastější způsob trávení volného času byli označeni kamarádi s 69 hlasy (26 %) a internet s 66 hlasy (24 %). Jako třetí nejčastější způsob, jak mladí lidé tráví svůj volný čas, byl označen sport s 43 hlasy (16 %). Další možnosti již měly znatelně méně hlasů, četba měla 18 (7 %), televize, zájmové kroužky a studium měly velice podobné výsledky a to 17, 16 a 15 hlasů (6 %). Tzv. nic - nedělání s 12 hlasy (4 %) bylo o trochu oblíbenější než nakupování se 7 hlasy (3 %). Navzdory široké nabídce, 6 respondentů (2 %) uvedlo navíc své specifické trávení volného času. Mezi ně patří poslech hudby, tanec, příroda a hra na kytaru.

4) Kolik času denně trávíte volnočasovými aktivitami?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Hodinu	11	11
2-3 hodiny	50	52
4 a víc	35	36
Žádný volný čas nemám	1	1
Celkem	**97**	**100**

Tab. 4 Kolik času denně tráví respondenti volnočasovými aktivitami

Tato otázka zjišťovala, kolik času denně věnuje respondent volnočasovým aktivitám, aniž by do toho času počítal například domácí práce, nebo studium do školy. Z tabulky můžeme vidět, že nejvíce respondentů, a to 50 (52 %), odpovědělo 2-3 hodiny denně. 35 (36 %) respondentů uvedlo, že volnočasovým aktivitám věnují 4 a víc hodin, což je také vysoké číslo. Celkem 11 (11 %) respondentů je pravděpodobně tak vytížených, že mají jen hodinu volného času a dokonce 1 uvedl, že nemá volná čas vůbec.

5) Znáte nějaké volnočasové zařízení ve Vašem okolí?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	82	85
Ne	15	15
Celkem	**97**	**100**

Tab. 5 Volnočasové zařízení

Tato otázka byla filtrační. Jejím cílem bylo zjistit, kolik respondentů zná nějaké volnočasové zařízení. Je překvapující, že v dnešní době reklam na internetu, letákových kampaní, se stále najdou jedinci neznající žádné volnočasové zařízení. Můžeme však říct, že tato skupina není příliš početná, tvoří ji 15 respondentů (15 %). Na druhou stranu 82 respondentů (85 %) zná nějaké volnočasové zařízení v jejich okolí.

6) Jak jste se dozvěděl/(a) o nabídkách volnočasového zařízení ve Vašem okolí?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Od kamarádů	51	31
Od rodičů	28	17
Od učitelů	14	8
Letáky	47	28
Internet	19	11
Televize	3	2
Jiné	5	3
Celkem	**167**	**100**

Tab. 6 Informovanost o volnočasových zařízeních

Z předchozí filtrační otázky je jasné, že tuto otázku zodpovídalo pouze 82 respondentů. Ti mohli opět označit až 3 odpovědi. Cílem bylo zjistit, odkud se dozvěděli o nabídkách volnočasového zařízení. Jelikož mají tato zařízení velký počet účastníků, je to pravděpodobně důvodem, proč má největší zastoupení odpověď, že se respondenti dozvěděli informace od kamarádů. Bylo jich celkem 51 (31 %). Druhá nejpočetnější odpověď, přesně 47 (28 %), jsou letáky. Je pozitivní, že rodiče jsou informování o nabídkách takových zařízení ve svém okolí a mohou tyto informace předat svým dětem. Celkem 28 (17 %) respondentů zná volnočasové zařízení od svých rodičů. Internet těsně převyšuje učitele, jako zdroj informací. Z internetu zná tyto zařízení 19 (11 %) respondentů a od učitelů je to 14 (8 %). Mezi nejméně početné skupiny patří televize s 3 (2 %) odpověďmi a kolonka Jiné, kde 5 (3 %) respondentů uvedlo, že informace o zařízeních zjistili sami, protože tyto zařízení jsou všeobecně známé, nebo také chodí denně okolo a celkově mají volnočasové zařízení nablízku.

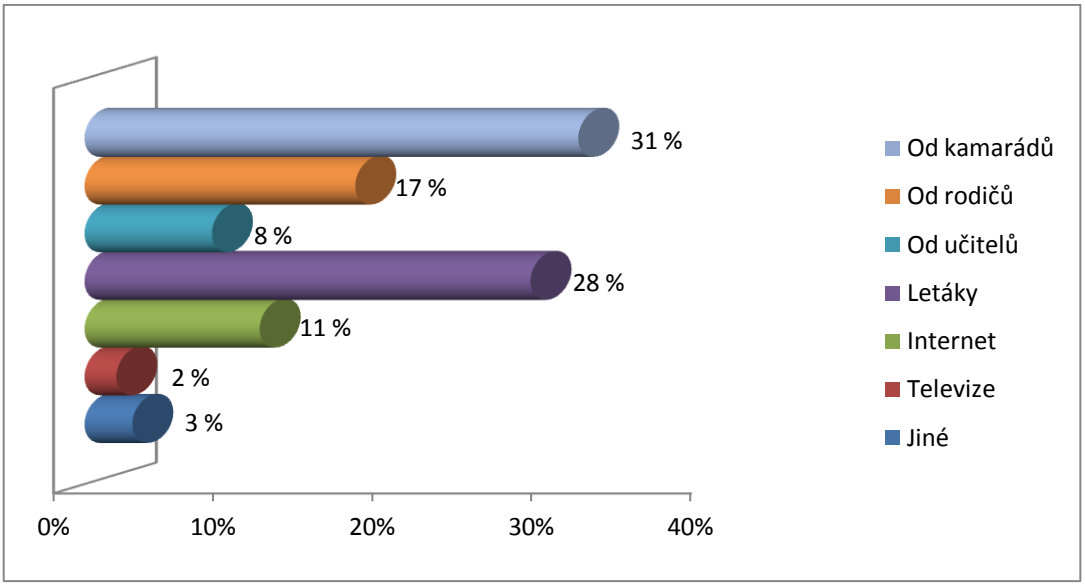

Graf II Informovanost o volnočasových zařízeních

7) Využíváte nějaké volnočasové zařízení ve Vašem okolí?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	40	49
Ne	42	51
Celkem	**82**	**100**

Tab. 7 Využití volnočasového zařízení

Je zklamáním zjistit, že ačkoli většina respondentů zná volnočasové zařízení, tak pouze 40 (49 %) z nich jej využívá a 42 (51 %) jej vůbec nevyužívá.

8) Pokud nenavštěvujete žádné volnočasové zařízení, jaký k tomu máte důvod?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Finanční důvody	3	6
Dojíždění	7	15
Nesouhlas rodičů	0	0
Nedostatek času	21	45
Jiné	16	34
Celkem	**47**	**100**

Tab. 8 Důvody, proč respondenti nenavštěvují volnočasové zařízení

Předchozí otázka byla opět filtrační. Nyní můžeme vidět, jaké jsou důvody pro nenavštěvování volnočasových zařízení. Na tuto otázku odpovídalo 42 respondentů a opět mohli označit více odpovědí. Největším problémem je pravděpodobně nedostatek času, s tím souhlasí 21 (45 %) odpovědí. Těsně za ním 16 (34 %) respondentů uvedlo, že jim to nepřijde jako dobrý způsob trávení volného čas. Nemají zájem, nebaví je to nebo se více zajímají o své kamarády či sport, který už provozují. Dojíždění je problém pro 7 (15 %) zúčastněných, a finanční důvody pouze pro 3 (6 %) z nich. Nesouhlas rodičů jako problém neuvedl nikdo.

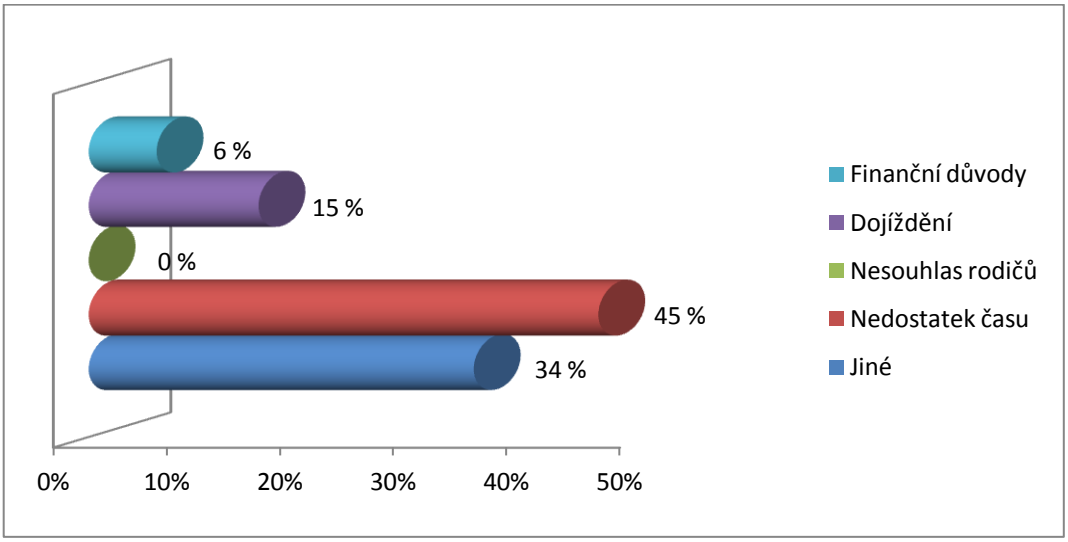

Graf III Důvody, proč respondenti nenavštěvují volnočasové zařízení

9) Pokud navštěvujete nějaké volnočasové zařízení, kolik hodin týdně v něm trávíte?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
0-1 hodinu	9	22
2-3 hodiny	27	68
4 a víc	4	10
Celkem	**40**	**100**

Tab. 9 Čas strávený ve volnočasovém zařízení

Tato otázka měla naopak zjistit, kolik času tráví respondenti ve volnočasových zařízeních. Zde odpovídalo 40 žáků, jelikož tento počet v otázce číslo 7 uvedl, že volnočasové zařízení

využívá. Nejpreferovanější je odpověď 2-3 hodiny týdně. Takto odpovědělo 27 (68 %) respondentů. Máme zde 9 (22 %) odpovědí, že pouze 0-1 hodinu týdně a dokonce 4 (10 %) respondenti uvedli, že v těchto zařízeních tráví 4 a víc hodin týdně.

5.3 Otázky týkající se internetu

Další část dotazníku se týká zjišťování informací, jak se respondenti staví k internetu, kolik času na něm tráví a jestli se setkali s nějakým rizikem hrozícím na internetu.

10) Máte v rodině počítač s připojením k internetu?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	95	98
Ne	2	2
Celkem	**97**	**100**

Tab. 10 Počítač v rodině

Tato otázka zjišťovala, kolik respondentů má v rodině počítač s připojením k internetu. Velká většina odpověděla kladně, a to 95 (98 %). Pouze 2 (2 %) uvedli, že v rodině počítač s internetem nemají.

11) Máte svůj počítač?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	78	80
Ne	19	20
Celkem	**97**	**100**

Tab. 11 Vlastní počítač

Z této otázky můžeme vyčíst, kolik respondentů má svůj vlastní počítač. Tady jsou čísla trochu nižší, než u předchozí otázky. Celkem 78 (80 %) respondentů má svůj počítač a 19 (20 %) uvedlo, že svůj vlastní počítač nemají.

12) Jak nejraději trávíte čas na počítači?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Surfování po internetu	33	13
Hry	31	12
Sociální sítě	71	27
Poslech hudby	61	23
Sledování filmů	43	16
Studium	18	7
Jiné	6	2
Celkem	**263**	**100**

Tab. 12 Nejčastější záliba na počítači

U této položky jsme zjišťovali, jak žáci nejraději tráví čas na počítači. S počtem 71 (27 %) odpovědí převládají z uvedené nabídky sociální sítě, což by nás v dnešní době Facebooku, Twitteru nemělo překvapovat. Druhá nejčastější aktivita na počítači s 61 (23 %) hlasy je poslech hudby. Blízko hudby se nachází také sledování filmů, což označilo 43 (16 %) žáků. Celkem 33 (13 %) respondentů uvedlo, že jen tak surfuje po internetu a 31 (12 %) hraje na počítači hry. Pouhých 18 (7 %) žáků označilo počítač jako pomůcku pro studium a 6 (2 %) respondentů, kteří označili položku Jiné, používá počítač k programování, sledování porna nebo točení videí.

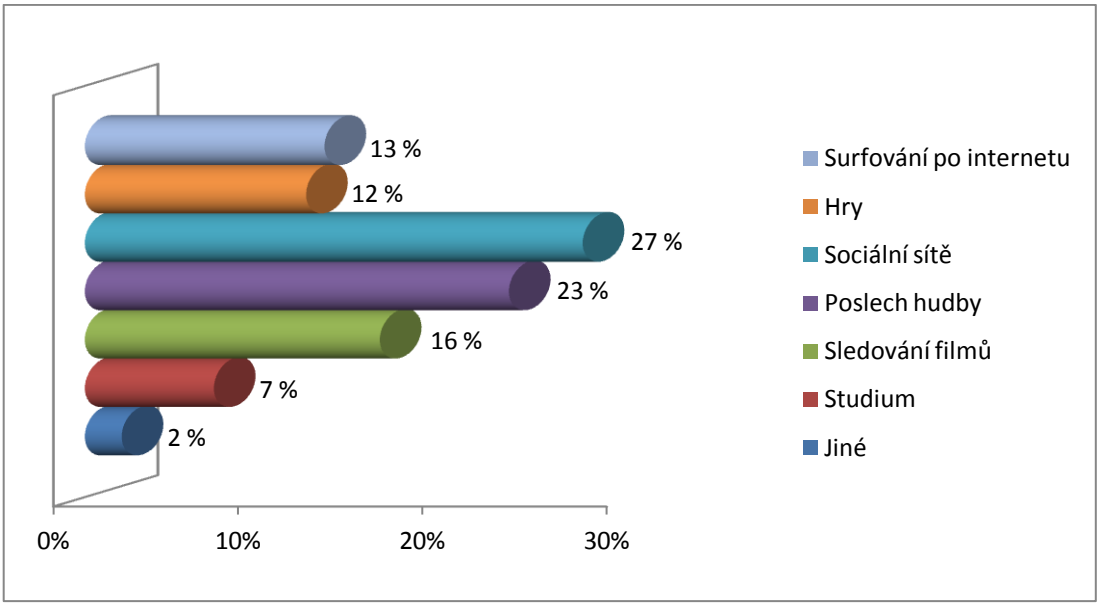

Graf IV Nejčastější záliba na počítači

13) Co si představíte pod pojmem internet?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Zábava	56	28
Online hry	7	4
Prostředek pro komunikaci	53	27
Prostředek pro hledání informací	56	28
Prostředek potřebný k práci (ke studiu)	21	11
Ztráta času	2	1
Jiné	2	1
Celkem	**197**	**100**

Tab. 13 Pojem internet

Zde vidíme názory respondentů na to, co si představí pod pojmem internet. Nejčastěji si pod tímto pojmem představí zábavu a prostředek pro hledání informací. Tyto odpovědi měly shodný počet hlasů a to 56 (28 %). Velice podobný počet respondentů, 53 (27 %), si pod pojmem internet představí prostředek pro komunikaci. Jenom 21 (11 %) z celkového počtu má internet jako nástroj potřebný k práci či ke studiu. Pouhých 7 (4 %) dotazova-

ných uvedlo, že si pod pojmem internet představí nejčastěji online hry. Další shodu máme v odpovědích, že je internet ztráta času a opět v kolonce Jiné, kde respondenti přirovnali internet k síti informací. Obě tyto položky měly 2 (1 %) hlasy.

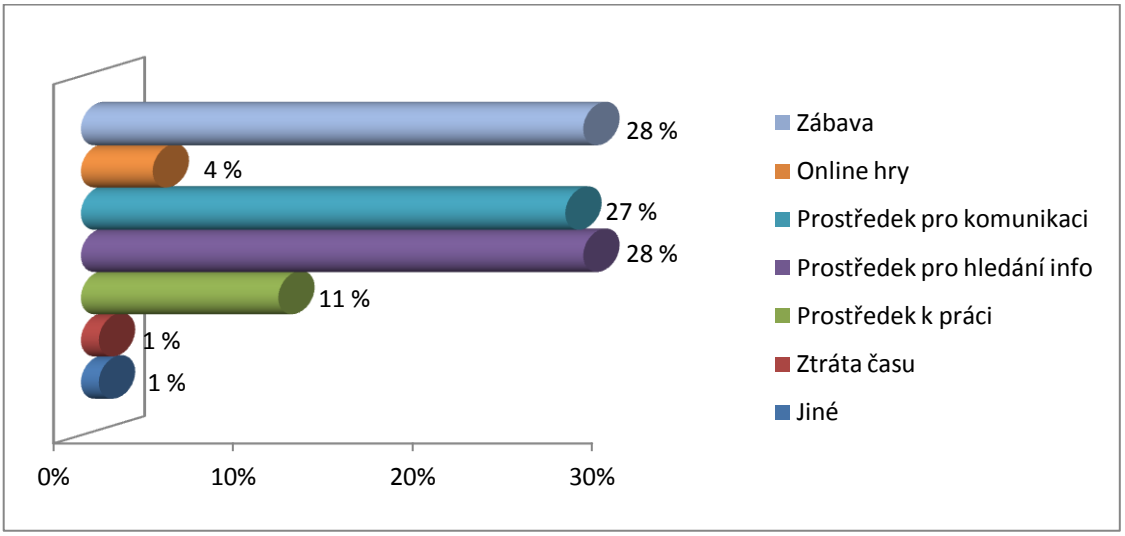

Graf V Pojem internet

14) Kolik hodin denně trávíte na internetu?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
0-1 hodina	19	20
2-3 hodiny	56	58
4-5 hodin	18	18
6 a víc	4	4
Celkem	**97**	**100**

Tab. 14 Počet hodin denně trávených na internetu

Tato položka měla za úkol zjistit, kolik hodin denně tráví respondenti na internetu. Jak vidíme, nejpočetnější je doba 2-3 hodiny denně, kterou označilo 56 (58 %) tázaných. Pouze 0-1 hodinu denně označilo 19 (20 %) tázaných a pouze o jednoho méně, tudíž 18 (18 %) respondentů uvedlo, že na internetu tráví 4-5 hodin denně. Je poměrně alarmující, že 4 (4 %) respondenti tráví na internetu denně dokonce 6 a více hodin.

15) Setkal/(a) jste se již s nějakým rizikem hrozícím na internetu?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Kyberšikana	12	9
Závislost na internetu	20	15
Kybergrooming	4	3
Sexting	17	13
Hoax	28	21
Kyberstalking	5	4
Jiné	1	1
S žádným jsem se nesetkal	45	34
Celkem	**132**	**100**

Tab. 15 Rizika hrozící na internetu

Tato položka měla za cíl zjistit, jestli se respondenti již setkali s nějakým rizikem hrozícím na internetu. Dotazník obsahoval u každé z uvedených možností také krátký popis, co dané riziko znamená. Jako pozitivní zjištění můžeme označit, že nejčastější odpověď byla, že se respondent s žádným rizikem nesetkal, ačkoli tento počet není ani polovina z celkového počtu respondentů. Tuto odpověď zvolilo 45 (34 %) tázaných. Za nejčastější riziko můžeme označit hoax, tzv. poplašnou zprávu, se kterou se setkalo 28 (21 %) tázaných. Celkem 20 (15 %) se setkalo se závislostí na internetu, což není až tak překvapující v dnešní době, kdy můžeme mít internet na každém kroku díky mobilním telefonům. Celkem 17 (13 %) žáků se setkalo se sextingem a 12 (9 %) se setkalo s kyberšikanou. Mezi nejméně časté odpovědi patřil kyberstalking s 5 (4 %) a kybergrooming s 4 (3 %) odpověďmi. Odpověď posledního respondenta byla, že se s určitým rizikem setkal/(a), ale nechce ho uveřejňovat, na což má samozřejmě právo.

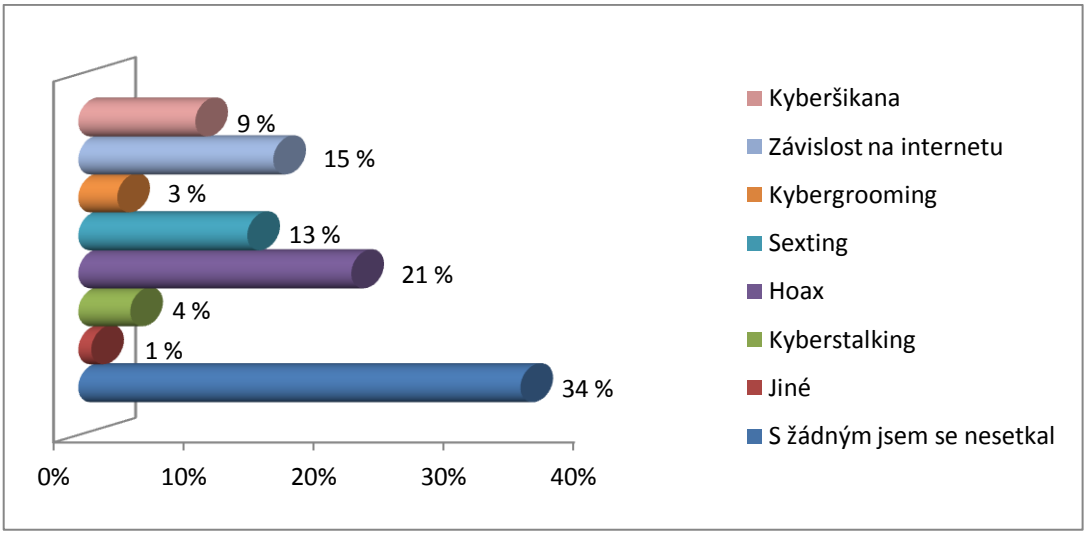

Graf VI Rizika hrozící na internetu

16) Máte internet v mobilu?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	70	72
Ne	27	28
Celkem	**97**	**100**

Tab. 16 Internet v mobilu

Tato otázka měla za cíl zjistit, kolik respondentů má internet v mobilním telefonu. Vzhledem k dnešním možnostem není proto překvapivé, že 70 (72 %) tázaných internet v mobilním telefonu vlastní, naopak je překvapující, že 27 (28 %) tázaných vlastní zřejmě starší typy mobilních telefonů, které internet nepodporují.

17) Kolik hodin denně trávíte na internetu v mobilu?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
0-1 hodina	34	48
2-3 hodiny	27	39
4-6 hodin	6	9
7 a víc hodin	3	4
Celkem	**70**	**100**

Tab. 17 Doba trávená na internetu v mobilu

Předchozí otázka byla opět filtrační, tudíž na současnou otázku odpovídalo pouze 70 respondentů, kteří v minulé otázce odpověděli kladně. Cílem bylo zjistit, kolik hodin denně tráví na internetu v mobilu. Pozitivní je zjištění, že ačkoli máme internet v mobilu v podstatě pořád při ruce, skoro půlka respondentů, 34 (48 %), uvedla, že na něm tráví pouze 0-1 hodinu denně. Celkem 27 (39 %) uvedlo, že na něm tráví 2-3 hodiny denně. Alarmující jsou poslední dvě možnosti, 6 (9 %) respondentů uvedlo, že na internetu v mobilu jsou připojeni 4-6 hodin denně a 3 (4 %) dokonce až 7 a víc hodin denně.

18) Jak byste nejraději trávil/(a) svůj volný čas?

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Internet	14	10
Zájmový kroužek	26	18
Kamarád	69	47
Nicnedělání	11	8
Jiné	25	17
Celkem	**146**	**100**

Tab. 18 Ideální trávení volného času

Poslední otázka dotazníků má charakter jakéhosi shrnutí. Nejde zde o to, jak respondenti tráví svůj volný čas, ale jak by ho ideálně chtěli trávit, mít jakoukoli možnost. Je potěšující, že nejpočetnější zastoupení má kamarád, a to 69 (47 %). Zájmový kroužek se dostal na druhé místo se svými 26 (18 %) hlasy. V této otázce se respondenti rozepsali do volné kolonky, 25 (17 %) zvolilo volnou odpověď. Mezi nejčastější odpovědi patřil obecně sport nebo konkrétně jízda na kole, florbal, tanec. Dále četba, hudba, což zahrnuje i hru na kytaru. Často se také objevovala odpověď přítel/kyně, rodina. Pouze 14 (10 %) tázaných uvedlo, že by nejraději trávili volný čas na internetu a 11 (8 %) tázaných by nejraději jen lenošilo.

6 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Hlavní výzkumnou otázkou bylo, **jak žáci 2. stupně základních škol tráví svůj volný čas.** S touto otázkou korespondovaly otázky v dotazníku číslo 3 a 4. Z výzkumu vyplynulo, že žáci nejčastěji tráví volný čas s kamarády (26 %), jen těsně za nimi bylo nejčastější odpovědí trávení volného času na internetu (24 %). Jako třetí nejčastější odpověď byl uveden sport (16 %). Další nabídky možnosti trávení volného času již nebyly uváděny v takové míře, televize, zájmové kroužky, četba a studium měli srovnatelný počet hlasů (6-7 %), rovněž také nakupování, nic nedělání a možnost jiné odpovědi (2-4 %). Do této výzkumné otázky bychom mohli zahrnout i otázku číslo 4, která zní: Kolik času denně trávíte volnočasovými aktivitami? Více než polovina respondentů se shodla na tom, že volnočasovými aktivitami tráví přibližně 2-3 hodiny denně (52 %). Dokonce možnost 4 a víc hodin denně označilo 36 % respondentů. Považujeme za pozitivní, že pouze 1 tázaný odpověděl, že nemá žádný volný čas a 11 % vyměřilo svůj volný čas na hodinu denně.

Jako shrnutí můžeme uvést, že nejvíce frekventovaná činnost ve volném čase jsou kamarádi, internet a sport a volnočasovými aktivitami tráví průměrně 2-3 hodiny denně.

Dílčí výzkumná otázka zněla: **Jaká je znalost žáků 2. stupně základních škol o možnostech využití svého volného času?**

Touto otázkou jsme chtěli zjistit, zda žáci v dnešní době znají možnosti, jak využít svůj volný čas jinak, než trávením na internetu nebo venku s kamarády. Tudíž cílem bylo zjistit, zda znají nějaká volnočasová zařízení ve svém okolí, jako jsou například domy dětí a mládeže (otázka v dotazníku č. 5). Byli jsme překvapeni zjištěním, že 15 % dotazovaných uvedlo, že žádné volnočasové středisko nezná. Na druhou stranu 85 % dotazovaných odpovědělo kladně. Otázka č. 6 zjišťovala, jak se respondenti, kteří volnočasové zařízení znají, o něm dozvěděli. Nejčastější odpovědí byli opět kamarádi (31 %), dále letáky, propagační materiál (28 %) a třetí nejčastější odpovědí byli rodiče (17 %). Za zmínku stojí ještě internet (11 %), ostatní možnosti měli opět poměrně srovnatelný počet hlasů. Dotazovaní měli opět možnost volné odpovědi a nejčastěji se vyskytovala odpověď, že zařízení jsou přeci všeobecně známé, nebo je znají, protože chodí denně okolo.

Druhá dílčí otázka: **Jak žáci 2. stupně základních škol tráví svůj čas na internetu?**

Na tuto výzkumnou otázku jsme se zaměřili v otázce z dotazníku č. 12. Respondenti nejčastěji uváděli, že na internetu jsou nejraději připojeni na sociálních sítích (27 %), což nás

nepřekvapuje, jelikož v dnešní době má skoro každý svůj účet na Facebooku či jiných sociálních sítích. Pouze o pár procent méně měla odpověď poslech hudby (23 %) a sledování filmů (16 %). Možnosti jako surfování po internetu, hry, měly srovnatelný počet hlasů (12-13 %). Považujeme na smutné, že možnost studium označilo pouze 7 % dotázaných, přestože je internet v tomto směru nápomocný a mnohdy slouží jako opora ke studiu.

Třetí dílčí otázka: **Jak často tráví žáci 2. stupně základních škol svůj čas na internetu?**

K této výzkumné otázce bychom mohli přiřadit otázky z dotazníku č. 14 a č. 16 a 17. Otázka číslo 14 zjišťovala, kolik hodin denně tráví žáci na internetu. Některé odpovědi lze označit jako pozitivní, jiné za negativní. Za pozitivní považujeme, že 20 % žáků tráví na internetu pouze 0-1 hodinu denně. Za negativní opět, že 18 % žáků je na internetu 4-5 hodin denně a 4 % dokonce 6 a víc. Celkově se žáci nejvíce shodli na času 2-3hodiny denně (58 %). Dále bychom sem přiřadili otázku, která zjišťuje, kolik žáků má internet v mobilním telefonu. Kladně odpovědělo 72 % žáků. Na tuto skutečnost navazuje otázka, kolik hodin denně tráví žáci na internetu v mobilním telefonu (z oněch 72 %). Je sice potěšující, že nejvíce (48 %) označilo 0-1 hodina, ale měli bychom brát v úvahu, že ne všichni žáci musejí mít nutně placené připojeni k internetu v mobilním telefonu. A ač se v dnešní době rozrůstá bezplatná připojení k wi-fi zoně, stále tato možnost není všude.

6.1 Shrnutí výzkumu

Prostřednictvím výzkumu jsme chtěli poukázat na možný negativní vliv, který může mít internet na trávení volného času dětí.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 97 žáků 2. stupně základních škol ze Zlínského kraje. Z celkového počtu bylo dívek 58 a chlapců 39 a nejčastěji spadali do věkové skupiny 14 a více let.

Z výzkumu vyplynulo, že žáci trávní nejčastěji svůj volný čas s kamarády, na internetu a sportem. Tyto činnosti provádějí nejčastěji průměrně 2-3 hodiny denně. Také jsme se dozvěděli, že většina dotazovaných zná nějaké zařízení pro volný čas ve svém okolí a většinou se o něm dozvěděli od kamarádů, z různých letáků nebo od rodičů. Avšak stále se najdou tací, kteří žádné středisko neznají. Z počtu dotazovaných, kteří volnočasová střediska znají, 49 % je využívá a 51 % nikoli. Když jsme se ptali, proč tato zařízení nevyužívají, nejčastější odpověď byla nedostatek času a možnost volné odpovědi, kdy to žákům nepřijde jako dobrý způsob trávení volného času nebo je to nebaví a nemají o to zájem. Opět

jsme se ptali na časový rámec, tentokrát při návštěvách těchto zařízení, a většina žáků v nich tráví průměrně 2-3 týdně.

Zjistili jsme, že skoro všichni respondenti (98 %) mají v rodině přístup k internetu a velká část z nich vlastní i svůj počítač. Nejraději tráví respondenti svůj čas na počítači na sociálních sítích, poslechem hudby a sledováním filmů. Pod pojmem internet si nejčastěji dotazovaní představí prostředek pro hledání informací, komunikaci a zábavu. Dále z výzkumu vyplynulo, že většina žáků tráví na internetu 2-3 hodiny denně. Chtěli jsme také zjistit, zda se někdy setkali s nějakým rizikem hrozícím na internetu. Překvapivě negativní odpověď označilo pouze 34 % respondentů. Jinak nejvíce respondentů se setkalo s hoax, což jsou poplašné zprávy, dále se závislostí na internetu a sextingem.

V dnešní době, kdy mají mobilní telefon i mladší děti, než na které byl zaměřen náš výzkum, jsme zjišťovali, kolik respondentů má internet v mobilním telefonu. I když většina respondentů tuto technologii vlastní, přesto se našli jedinci, kteří odpověděli záporně. Z respondentů, kteří odpověděli kladně, 48 % z nich tráví na internetu v mobilním telefonu 0-1 hodinu.

Na jednu stranu známe nejčastější způsoby trávení volného času našich respondentů, ale každý člověk může být ovlivněn mnoha faktory, které mu nedovolují trávit volný čas podle jeho představ. Tudíž jsme chtěli také poukázat na to, jak by žáci nejraději trávili svůj volný čas. Nepřekvapilo nás, že by nejraději trávili volný čas s kamarády. Výsledky byly celkově podobné jak u 1. otázky s tím rozdílem, že zde se do popředí dostal zájmový kroužek. A internet skončil jako 3. nejčastější možnost.

6.2 Doporučení pro praxi

Ačkoli je internet stále více rozrůstajícím médiem nabízejícím aktivity pro volný čas, i když pasivně tráveným, výsledky výzkumu nejsou až tak hrozivé, jak by mohly být. I když je internet očividně u žáků velmi frekventovaný, stále se najdou jedinci, kteří tráví mnoho času s kamarády, sportem a jinými činnostmi. Přesto bychom považovali za vhodné i tak eliminovat trávení volného času na internetu. Tento cíl spatřujeme, mimo jiné, v častějším navštěvování kroužků rozvíjejících různé dovednosti a schopnosti, či jen pro zábavu a navazování sociálních kontaktů. Z výzkumu vyplynulo, že se žáci nejčastěji dozvídají o volnočasových zařízeních od kamarádů, různého propagačního materiálu a od rodičů. Informace od učitelů ze škol mělo jen malé zastoupení, proto je naše doporučení směřováno

právě pro základní školy. Měly by si určit za cíl více informovat a motivovat žáky o nabídkách různých volnočasových zařízení v okolí nebo také zorganizovat přednášku přímo od pracovníka z těchto zařízení. Další možností je například exkurze v některém zařízení pro volný čas.

Z rovněž výzkumu vyplynulo, že více než polovina žáků se již setkala s nějakým rizikem hrozícím na internetu. Tudíž základní školy by mohly organizovat různé přednášky na téma rizika internetu. Tyto přednášky by byly určené pro žáky nebo také i pro rodiče. Zúčastnění by se dozvěděli informace, které mohou na internetu hrozit a jak tato rizika co nejvíce eliminovat.

ZÁVĚR

V dnešní době se stále rozšiřuje používání internetu mezi dospělými, i mezi dětmi. Má velkou výhodu v tom, že se na něm dá najít v podstatě všechno. Každou informaci, kterou se uživatel rozhodne vložit na internet, si může okamžitě vyhledat jiný uživatel. Není proto divu, že toto nepřeberné množství informací a různých aktivit je lákající pro všechny věkové skupiny, zvláště děti. Ovšem děti nemají tolik zkušeností jako dospělí, nerozeznají mnohdy dobré od zlého a tudíž je pro ně internet větší hrozba.

Proto je tato bakalářská práce je zaměřena trávení volného času dětí a možného negativního vlivu internetu na něj.

Teoretická část si kladla za cíl vymezit základní pojmy týkající se volného času a internetu. Jelikož je historie obecně důležitá součást lidstva, tak jsme uvedli i krátkou historii týkající se volného času. Dále jsme se zabývali funkcemi a potřebami volného času, které jsme vyjmenovali a stručně charakterizovali. Do teoretické části jsme také vložili pojmy jako aktivní a pasivní trávení volného času a nakonec jsme popsali volnočasové instituce a jejich druhy. Jelikož tato práce zkoumá vliv internetu, tak jsme ve druhé kapitole popsali krátce internet a jeho historii, funkce internetu. Přidali jsme popis rizik internetu jako kyberšikana, kybergrooming, sexting apod. Vymezili jsme také zásady bezpečného chování na internetu. Třetí a poslední kapitola se zabývala obdobím dospívaní a více jsme si charakterizovali osobnost pubescenta, jelikož v této práci pracujeme s respondenty ve věku 11-15 let.

Hlavním cílem praktické části bylo zjistit způsoby trávení volného času žáků 2. stupně základních škol ve Zlínském kraji. Dále jsme se snažili zjistit obeznámenost žáků 2. stupně ZŠ s možnostmi, jak využít svůj volný čas. Jak tráví svůj čas na internetu a kolik času věnují aktivitám na internetu. Výzkum byl realizován kvantitativní formou pomocí dotazníkového šetření. Výzkumným souborem byli žáci 2. stupně základních škol ve věku 11-15 let.

Z výzkumu jsme zjistili, že ačkoli hodně žáků tráví svůj volný čas na internetu, stále se najdou tací, kteří preferují kamarády či sport. I když někteří žáci neznají žádné volnočasové zařízení, tak je stále hodně těch, kteří jej využívají dokonce několik hodin týdně. Na základě toho výzkumu jsme doporučili základním školám, aby více propagovaly volnočasové zařízení, aby se tyto organizace dostaly do povědomí všech žáků.

Nepřekvapující skutečností bylo, že většina žáků má doma přístup k internetu a tráví na něm průměrně několik hodin denně. Z výzkumu také vyplynulo, že většina žáků se již setkala s nějakým rizikem na internetu. Proto by bylo vhodné organizovat ucelené přednášky, které by dětem i dospělým zodpověděly otázky ohledně rizik internetu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] BLUM, Andrew, 2013. *Z čeho je internet*. Vyd. 1. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-3800-7.

[2] ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL, 2013. *Bezpečnost dětí na Internetu*. Vyd. 1. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251.3804-5.

[3] HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy.* Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.

[4] HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

[5] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1369-4.

[6] KAVANOVÁ, Alica a Štefan CHUDÝ, 2005. *Výchova a voľný čas: Vybrané kapitoly z pedagogiky voľného času*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati. ISBN 80-7318-266-1.

[7] KRATOCHVÍLOVÁ, Emília, 2010. *Pedagogika voľného času*. Bratislava: Veda. ISBN 978-80-8082-330-6.

[8] KUNÁK, Stanislav, 2007. *Vybrané možnosti primárnej prevencie negatívnych vplyvov na deti a mládež*. Bratislava: Iris. ISBN 978-80-89256-10-5.

[9] LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 1998. *Vývojová psychologie*. Vyd. 3. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-7169-195-X.

[10] MATĚJČEK, Zdeněk a Marie POKORNÁ, 1998. *Radosti a strasti*. Vyd. 1. Jinočany: H+H. ISBN 80-86022-21-8.

[11] MUSIL, Josef, 2007. *Komunikace v informační společnosti*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského. ISBN 978-80-86723-39-6.

[12] NĚMEC, Jiří, 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. ISBN 8073150123.

[13] PÁVKOVÁ, Jiřina et al, 2002. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.

[14] ŠMAHEL, David, 2003. *Psychologie a internet*. Praha: Triton s. r. o. ISBN 80-7254-360-1.

[15] VÁGNEROVÁ, Marie, 2002. Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy. Vyd. 1. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0181-8.

[16] VÁŽANSKÝ, Mojmír, 2001. *Základy pedagogiky volného času*. Vyd. 2. Brno: Print-Typia, spol. s. r. o. ISBN 80-86384-00-4

Elektronické zdroje

[1] ČESKO. Vyhláška č. 74 ze dne 17. února 2005 o zájmovém vzdělávání. In: *Školský zákon*. 2004. Dostupný také z: http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-74-2005-sb-1

[2] *E-nebezpečí pro učitele* [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/rizikova-komunikace/kybergrooming

[3] *MŠMT: Volný čas a prevence u dětí a mládeže* [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: http://aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf

[4] *MŠMT: Vyhláška č. 74/2005 SB., o zájmovém vzdělávání* [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-74-2005-sb-1

[5] *Národní registr výzkumů o dětech a mládeži: Děti a online rizika* [online]. [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1378730032.pdf

[6] *Nebuď oběť: Rizika internetu a komunikačních technologií* [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://www.nebudobet.cz/

[7] *Prevence-info.cz: Výzkum rizikového chování českých dětí na internetu 2013* [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.prevence-info.cz/vyzkum/vyzkum-rizikoveho-chovani-ceskych-deti-na-internetu-2013

[8] *RVP.cz: Metodický portál* [online]. [cit. 2014-12-08]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/9741/nebezpeci-zvane-kybergrooming-i..html/#6a

[9] *RVP.cz: Metodický portál* [online]. [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/clanek/s/N/12455/STREDISKA-VOLNEHO-CASU-AKTUALNE.html/

[10] *RVP.cz: Metodický portál* [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/1177/SKOLNI-DRUZINY-A-SKOLNI-KLUBY.html/

[11] *RVP.cz: Metodický portál* [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/517/PRAVIDLA-BEZPECNEHO-INTERNETU.html/

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

DDM	Dům dětí a mládeže
ZŠ	Základní škola
Apod.	A podobně
Tzv.	Takzvaný
Tab.	Tabulka

SEZNAM GRAFŮ

Graf I Trávení volného času 32
Graf II Informovanost o volnočasových zařízeních 35
Graf III Důvody, proč respondenti nenavštěvují volnočasové zařízení 36
Graf IV Nejčastější záliba na počítači 39
Graf V Pojem internet 40
Graf VI Rizika hrozící na internetu 42

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Pohlaví respondentů 31
Tab. 2 Věk respondentů 31
Tab. 3 Trávení volného času 32
Tab. 4 Kolik času denně tráví respondenti volnočasovými aktivitami 33
Tab. 5 Volnočasové zařízení 33
Tab. 6 Informovanost o volnočasových zařízeních 34
Tab. 7 Využití volnočasového zařízení 35
Tab. 8 Důvody, proč respondenti nenavštěvují volnočasové zařízení 35
Tab. 9 Čas strávený ve volnočasovém zařízení 36
Tab. 10 Počítač v rodině 37
Tab. 11 Vlastní počítač 37
Tab. 12 Nejčastější záliba na počítači 38
Tab. 13 Pojem internet 39
Tab. 14 Počet hodin denně trávených na internetu 40
Tab. 15 Rizika hrozící na internetu 41
Tab. 16 Internet v mobilu 42
Tab. 17 Doba trávená na internetu v mobilu 42
Tab. 18 Ideální trávení volného času 43

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I Otázky z testu k určení závislosti na internetu

Příloha P II Dotazník

PŘÍLOHA P I: OTÁZKY Z TESTU K URČENÍ ZÁVISLOSTI NA INTERNETU

Otázky z testu k určení závislosti na internetu:

- „Nejste-li zrovna on-line, přemýšlíte, co budete dělat příště, až budete?
- Je internet ve vašem hodnotovém žebříčku na jednom z prvních třech míst?
- Zhorší se vám nálada po tom, co se musíte odpojit od internetu?
- Zdá se vám, že se hůř soustředíte, nejste-li on-line?
- Zdá se vám po odpojení od internetu svět značně neskutečný?
- Trávíte na internetu stále větší množství času? (z jiných, než pracovních, či jiných povinností)
- Potřebujete na internetu stále více času, abyste dosáhli toho, co chcete?
- Máte nepříjemné psychické, či fyzické pocity po tom, co se odpojíte?
- Chtěli jste snížit čas, který trávíte on-line, ale nepodařilo se to?
- Přes nějaké problémy, které jste měli kvůli používání internetu, jste on-line v nezmenšené míře?
- Omezili jste kvůli internetu nějaké své zájmy - sportovní, kulturní, rekreační?
- Měli jste kvůli internetu potíže s vykonáváním svých pracovních, rodinných, či školních povinností?
- Myslíte, že se kvůli internetu vídáte méně s přáteli?“ (Šmahel, 2003, s. 144 - 145)

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Milý studente,

mé jméno je Nikola Odstrčilíková a jsem studentkou třetího ročníku oboru Sociální pedagogika, který studuji na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, konkrétně na fakultě humanitních studií.

Chtěla bych Vás požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který bude použit v mé bakalářské práci na téma: „Negativní vliv internetu na způsob trávení volného času dětí.“. Tento dotazník je anonymní, a pokud není uvedeno jinak, tak u každé otázky zakroužkujte vždy jednu odpověď. Dotazník zabere maximálně 10 minut Vašeho času.

Pro upřesnění zde uvádím krátkou definici volného času, do kterého nepatří návštěva školy a pracovní povinnosti, ani biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygiena). Volný čas je doba, kterou má člověk po splnění těchto povinností k dispozici pro činnosti jako odpočinek, zábava, zájmy apod. (Hájek, 2008, s. 10)

Předem děkuji za Váš čas.

1. Jste
    a) Žena
    a) Muž

2. Kolik Vám je let?
    a) 10 a méně
    b) 11
    c) 12
    d) 13
    e) 14 a více

3. Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas? (max. 3 odpovědi)
    a) Internet
    b) Televize
    c) Kamarádi
    d) Zájmové kroužky
    e) Četba
    f) Studium
    g) Sport
    h) Nakupování
    i) Nic nedělání
    j) Jiné (napište) .....

4. Kolik času denně trávíte volnočasovými aktivitami (nepočítejte úkoly do školy, domácí práce)?
    a) Hodinu
    b) 2-3 hodiny
    c) 4 a víc
    d) Žádný volný čas nemám

5. Znáte nějaké volnočasové zařízení ve Vašem okolí? (DDM Astra, DDM Sluníčko, atd.)
    a) Ano
    b) Ne

6. *Pokud jste v otázce č. 5 odpověděl/(a) záporně, pokračujte k otázce č. 10.*
   Jak jste se dozvěděl/(a) o nabídkách volnočasového zařízení ve Vašem okolí? (max. 3 odpovědi).
    a) Od kamarádů
    b) Od rodičů
    c) Od učitelů
    d) Letáky
    e) Internet
    f) Televize
    g) Jiné (napište).....**...**

7. Využíváte nějaké volnočasové zařízení ve Vašem okolí (zájmový kroužek, atd.)?
    a) Ano *(pokračujte k otázce číslo 9)*
    b) Ne *(pokračujte k otázce číslo 8)*

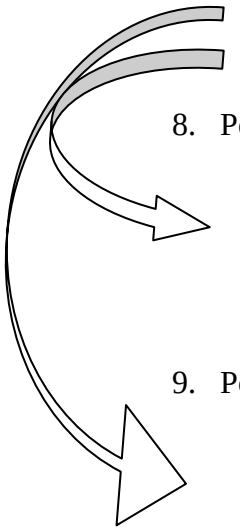

8. Pokud **nenavštěvujete** žádné volnočasové zařízení, jaký k tomu máte důvod?
    a) Finanční důvody
    b) Dojíždění
    c) Nesouhlas rodičů
    d) Nedostatek času
    f) Jiné (napište).....

9. Pokud **navštěvujete** nějaké volnočasové zařízení, kolik hodin týdně v něm trávíte?
    a) 0-1 hodinu
    b) 2-3 hodiny
    c) 4 a víc

10. Máte v rodině počítač s připojením k internetu?
    a) Ano
    b) Ne

11. Máte svůj počítač?
    a) Ano
    b) Ne

12. Jak nejraději trávíte čas na počítači? (max. 3 odpovědi)
    a) Surfování po internetu
    b) Hry
    c) Sociální sítě (Facebook, Twitter, atd.)
    d) Poslech hudby
    e) Sledování filmů
    f) Studium
    g) Jiné (napište).....
13. Co si představíte pod pojmem internet?
    a) Zábava (poslech hudby, sledování filmů atd.)

b) Online hry
c) Prostředek pro komunikaci
d) Prostředek pro hledání informací
e) Prostředek potřebný k práci (ke studiu)
f) Ztráta času
g) Jiné (napište).....

14. Kolik hodin denně trávíte na internetu?
a) 0-1 hodina
b) 2-3 hodiny
c) 4-5 hodin
d) 6 a víc

15. Setkal/(a) jste se již s nějakým rizikem hrozícím na internetu?
a) Kyberšikana (vyhrožování, zastrašování přes internet)
b) Závislost na internetu
c) Kybergrooming (zmanipulování oběti s cílem donutit ji k osobní schůzce)
d) Sexting (zasílání materiálů se sexuální tématikou mezi vrstevníky)
e) Hoax (poplašná, falešná zpráva, která se šíří pomocí e-mailů)
f) Kyberstalking (pronásledování, obtěžování oběti pomocí internetu)
g) Jiné (napište) .....
h) S žádným jsem se nesetkal

16. Máte internet v mobilu?
a) Ano
b) Ne

17. *Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/(a) záporně, pokračujte k otázce č. 18.*
Kolik hodin denně trávíte na internetu v mobilu?
a) 0-1 hodina
b) 2-3 hodiny
c) 4-6 hodin
d) 7 a víc hodin

18. Jak byste nejraději trávil/(a) svůj volný čas?
a) Internet
b) Zájmový kroužek
c) Kamarád
d) Nicnedělání
e) Jiné (napište).....